

Konsten att

Foto: Björn Ljunggren

Trafiken är troligen största dödsorsaken i dag för det lilla fridlysta rovdjuret. Men om man vet hur uttern själv vill ha vägundergångarna utformade, finns fungerande åtgärder.

Där Linköpings kommun satt upp vägs skyltar på tre ställen där en bäck går under vägen, har inga fler uttrar blivit överkörda.

Saknas kanter i vattentunneln går djuren upp på vägen

Trafiken är sannolikt den största dödsorsaken i dag för uttrar i Sverige. Ungefär 80 procent av de döda uttrar som inkommer till Naturhistoriska Riksmuseet är överkörda.

Uttern lever och rör sig utmed vattendragen men problemet är att detta djur inte gärna simmar under broar där väggarna och fundamenten stupar rakt ned i vattnet. Uttern vill ha stenar eller något att gå på utmed kanten för att passera under bron, annars väljer den att gå upp på land och därmed korsa körbanan. Det samma gäller vattenfyllda vägtrummor; uttern vill inte simma genom dessa utan väljer att gå upp över vägen istället.

För att hindra uttrar från att bli överkörda bygger numera

Väverket särskilda utterpassager vid kända utterleder. Ett exempel finns i Sörmland där det har påträffats tre överkörda uttrar på E4:ans motorväg vid Sillekrog. Uttern väljer att inte ta vattenflödet mot Vedaån och Likstammen utan fortsätter längre österut och passerar då E4 på land.

När detta skrivs pågår arbete med att ersätta två stora vägtrummor som leder Vedaåns vatten under E4:an och gamla Södertäljevägen och i samband med detta görs också en uttervänlig passage, där uttern "torrskodd" kan ta sig under vägarna. Se bild intill.

HANS RING

Linköping banar väg för utterns återkomst

I Linköpings kommun fanns så sent som 2010 inga indikationer på att det skulle finnas revirhävande uttrar i Linköpings tätort, men att uttrar vandrar längs Stångåsystemet var sedan länge känt. År 2007 blev t.ex. en utter överkörd vid Tullbron i centrala Linköping. Åren därpå blev ytterligare tre uttrar trafikdödade i närheten av eller i de centrala delarna av Linköping.

Under år 2014 drog kommunen igång projektet "Uttersäkra Linköping", som beräknades kosta 1,5 mkr och pågå 2014-2017. Projektet gick främst ut på att vidta åtgärder för att uttersäkra vägpassager och därigenom minska antalet trafikdödade uttrar. Åtgärderna innebar bland annat naturliga stränder vid broar, revirmarkeringsstenar, utterbryggor, stängsling och utterkulvertar.

Det är tydligt att uttrar gärna markerar i anslutning till vägpassager. En väsentlig del av projektet har därför inneburit att iordningställa lämpliga markeringsplatser, så att uttern efter markering förmås att gå ner i vattnet och simma under vägen i stället för att gå upp på vägen.

En för allmänheten synlig åtgärd har varit varningsskyltar på tre ställen där en bäck passerar under en väg. Projektet verkar ha lyckats väl. Inga uttrar har blivit överkörda sedan starten.

Arbetet har i huvudsak kretsat kring Smedstadsbäcken, som rinner ut i Tinnerbäcken, vilken rinner ut i Stångån i centrala Linköping. Genom viltkameror har föryngring av utter kunnat

konstateras flera år i rad. Bäckan rinner upp i anslutning till Tinnerö eklandskap, ett 687 ha stort naturreservat bara 2 km från Stora torget. Området var tidigare militärt övningsområde. Här har många våtmarker återskapats.

När bäcken lämnar naturreservatet rinner den bl.a. rakt igenom Vallastaden, som kallar sig Sveriges största bo- och samhällsexpo, vilken invigs i september 2017. Under byggtiden verkar inga uttrar ha rört sig där, men alla hoppas att de återkommer nu när byggnationen avmattas. Tänk att sitta vid köksbordet eller på balkongen och se uttrar leka i bäcken nedanför!

BJÖRN LJUNGGREN

Källa: Information från Anders Jörneskog, kommunekolog, Linköping.

I Linköping pågår ett projekt för att skydda uttern. En hona med unge fotade vid vattendragen i Linköpings omgivning avslöjar föryngring.

Foto: Viltkamera

visa uttern vägen

Foto: Hans Ring

Denna bro väljer uttern alltid att gå under. Här finns gott om stenar utmed kanterna att gå på och att lämna spillningsmarkering på.

Foto: Hans Ring

Brofundament som stupar rakt ned i vattnet utan möjlighet för uttern att gå "torrskodd" under bron. Här vill uttern inte simma under bron utan väljer att gå upp på land och över vägen.

Foto: Björn Ljunggren

Ovan: En ditlagd sten lockar uttern att markera och ta vägen genom utterpassagen till höger om brovalvet.

T.h: Spåren i snön visar att uttern väljer att gå genom den torra utterpassagen snett ovanför den vattenfyllda vägtrumman.

Nedan: Här bygger Vägverket en utterpassage (svarta röret överst) ovanför vägtrumorna under E4:an i Sörmland, augusti 2017.

Foto: Hans Ring

Sådana här vägtrummor simmar inte uttern igenom utan väljer att gå upp på vägen och riskerar därmed att bli överkörd.

Foto: Hans Ring

Foto: Hans Ring